

ВИСНОВОК

**Національного університету «Чернігівська політехніка»
про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації Воробєя Руслана Євгенійовича
на тему: «Управління капіталізацією агропромислових компаній»
поданої на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
072 «Фінанси, банківська справа та страхування»**

1. Актуальність теми дослідження та її зв'язок з науково-дослідними роботами. Агропромислова галузь економіки України є основою забезпечення продовольчої безпеки держави, а також є джерелом надходжень значної частини експортної виручки.

Агропромисловий сектор також є одним із драйверів зростання економіки України: галузь мала стабільний темп зростання до початку повномасштабних військових дій щорічно на 5-6 %, частка аграрного виробництва в структурі ВВП впродовж 2010-2020 рр. перебувала на рівні 8-12 %, а включно із переробкою сировинної аграрної продукції становила близько 16 %.

Для забезпечення реалізації Національної економічної стратегії на період до 2030 року від 03.03.2021 р., у якій визначено прагнення України бути одним з глобальних центрів продовольчої безпеки, постачальником продуктів харчування з високою доданою вартістю, а також технологій та сервісів для аграрної галузі, необхідним чинником є достатній обсяг фінансових та матеріальних ресурсів. В цій же стратегії одними з висновків аналізу агропромислового сектору зазначено те, що підвищення доступу до фінансових та освітніх ресурсів сприятиме розвитку сільськогосподарської діяльності, а також те, що підвищення технологічності виробництва дасть змогу наростити продуктивність агропромислового сектору економіки.

Щоб забезпечити конкурентоздатність агропромислових компаній як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках, а також для підтримки безперервності їх функціонування та сталого розвитку необхідною передумовою є акумуляція значного обсягу капіталу та інвестування його в інноваційну діяльність, розробку та впровадження новітніх технологій виробництва.

Вихід на фондовий ринок з метою залучення додаткових ресурсів на фінансування виробничої діяльності є одним з дієвих способів фінансування компаній.

Показники капіталізації компанії після залучення коштів шляхом емісії акцій, зокрема динаміка ринкової вартості, яка виражена в ціні акцій є важливими індикаторами для оцінки ефективності діяльності та розвитку компанії, а також добробуту власників та інвесторів.

Питання управління показниками капіталізації, структурою капіталу, а також факторами, які впливають на їх зміну є актуальними, оскільки від цього залежить стабільність функціонування компанії, її фінансова стійкість, а також

забезпечення інтересів стейкхолдерів.

Незважаючи на істотні наукові здобутки, значні теоретичні та прикладні надбання вітчизняних та іноземних вчених, залишаються аспекти, які потребують систематизації, уточнення та розвитку подальшої дискусії. Зокрема, визначення сутності управління капіталізацією агропромислових компаній, систематизація видів капіталізації, аналіз вартості капіталу та оцінка економічного розвитку агропромислових компаній, дослідження динаміки змін їх ринкової вартості та ідентифікація факторів, які на них впливають. Зазначені аспекти обумовили вибір теми дисертаційного дослідження, його об'єкт, предмет, мету, завдання та зміст.

Дисертація виконана з врахуванням напрямку науково-дослідної роботи кафедри фінансів Національного університету біоресурсів і природокористування України «Інвестиційне забезпечення розвитку аграрного сектору економіки України» (номер державної реєстрації 0116U001877).

2. Метою дисертаційної роботи є розвиток теоретичних і практичних методів управління показниками капіталізації агропромислових компаній та обґрунтування шляхів їх удосконалення.

Для досягнення цієї мети в роботі поставлено такі *завдання*:

- узагальнити та систематизувати еволюцію теоретичних підходів до визначення поняття «капіталізація» для поглиблення понятійно-категорійної бази дослідження;

- структурувати джерела формування капіталу та види капіталізації, розкрити їх вплив на ефективність діяльність підприємства та різних сфер суспільно-економічних відносин;

- здійснити обґрунтування вибору методології дослідження капіталізації агропромислової компанії та уточнити її з врахуванням специфіки аграрної галузі економіки;

- охарактеризувати структуру та вартість капіталу досліджуваних агропромислових компаній та визначити фактори, які на них впливають;

- оцінити вплив макроекономічних індикаторів на ринкову вартість досліджуваних агропромислових компаній та оцінити його суттєвість;

- дослідити вплив мікроекономічних показників на ціну акцій досліджуваних агропромислових компаній та оцінити його суттєвість;

- уточнити підходи до оптимізації структури капіталу агропромислових компаній;

- визначити ступінь комплексного впливу макроекономічного середовища та прибутковості діяльності на вартість акцій досліджуваних агропромислових компаній;

встановити вплив інноваційного розвитку та економічної доданої вартості на капіталізацію агропромислових компаній для удосконалення управління нею.

3. Наукові положення, розроблені особисто здобувачем, та їх новизна.

Основні результати дослідження, які становлять його наукову новизну і виносяться на захист, полягають у наступному:

вперше

– запропоновано алгоритм забезпечення оптимальної структури капіталу з урахуванням забезпечення фінансової стійкості, мінімізації середньозваженої вартості капіталу та максимізації ефекту фінансового важеля. На основі запропонованого алгоритму розраховано оптимальну пропорцію між власними та позиковими коштами для агропромислових компаній.

удосконалено:

– класифікацію видів капіталізації підприємств, яка, на відміну від існуючих, виокремлює такі нові класифікаційні ознаки: за способом формування, за джерелом формування, що дасть змогу поглибити знання у галузі капіталізації, її аналізі, уточнити процес планування на підприємстві.

– методичний підхід до оцінки показників ефективності діяльності агропромислових компаній за рахунок пропозиції нівелювати фактор сезонності, використовуючи ковзні дані останніх 12 місяців, як показник прибутковості, замість показників за 1 звітний період.

набули подальшого розвитку:

– на основі вивчення та систематизації поглядів вітчизняних та зарубіжних науковців запропоновано інтерпретацію дефініції «капіталізація», яка на відміну від існуючих, визначена, процес авансування ресурсів, управління ними та ефективністю роботи підприємства в рамках операційної діяльності з метою нарощування його ринкової вартості, дійсної вартості активів, конкурентоспроможності та фінансової стійкості. Дане визначення дозволяє поглибити науковий підхід щодо понятійного апарату стосовно управління вартістю агропромислових підприємств.

– метод комплексного вивчення зв'язку між ринковою вартістю агропромислових компаній та макроекономічними показниками. На основі кореляційно-регресійного аналізу встановлено значний вплив на ринкову вартість агропромислових компаній таких факторів, як індекс промислового виробництва та світові ціни на нафту марки Brent. Дана модель дозволить підвищити ефективність планування економічних показників, пов'язаних з ринковою вартістю агропромислових компаній.

– методика проведення дослідження зв'язку між вартістю акцій агропромислових компаній та мікроекономічними показниками діяльності. На основі кореляційно-регресійного аналізу встановлено помірно-значний вплив на вартість акцій агропромислових компаній таких факторів, як рентабельність продажів та балансова вартість власного капіталу на 1 акцію. Розуміння впливу конкретних мікроекономічних факторів на зміну вартості акцій агропромислових компаній базуючись на історичних показниках здатні допомогти в процесі прийняття рішень стейкхолдерами компаній щодо прогнозу вартості компанії та прийняття відповідних управлінських рішень щодо алокації ресурсів.

– методика проведення дослідження зв'язку між ринковою ціною акцій окремих агропромислових компаній та комплексом показників: ВВП, курс валют та прибуток на акцію. На основі регресійно-кореляційного аналізу встановлено суттєвий вплив комплексу згаданих показників на рухи акцій

досліджуваних агропромислових компаній. Дана модель дозволить підвищити ефективність прогнозування вартості акцій.

– аналітичний підхід до вивчення впливу інноваційного розвитку на економічний добробут країн та ринкову вартість компаній агропромислових компаній з врахуванням показника їх економічної доданої вартості. На основі регресійного аналізу встановлено суттєвий вплив глобального індексу інноваційного розвитку на показник ВВП на душу населення, при цьому в країнах з часткою нафтової ренти в структурі ВВП на рівні менше 10% такий вплив є більш суттєвим. Також встановлено, що видатки державного бюджету на дослідження в сфері аграрної галузі економіки та економічна додана вартість є статистично значущими та суттєвими для пояснення 68% змін ринкової вартості досліджуваних агропромислових компаній.

4. Обґрунтованість та достовірність наукових положень, висновків рекомендацій підтверджується положеннями наукових праць вітчизняних, зарубіжних учених з проблем управління капіталізацією агропромислових компаній, статистичної та довідкової літератури. Обґрунтованість одержаних результатів дослідження забезпечено використанням загальнонаукових прийомів та спеціальних методів пізнання, що базуються на економічних та споріднених з ними науками, а також методів міждисциплінарних досліджень, зокрема: історико-логічний, порівняння і абстрагування, систематизації та класифікації, статистичні методи, узагальнення, системного підходу, аналізу і синтезу, індукції та тощо. Аргументованість наукових положень дисертаційної роботи ґрунтуються на використанні у процесі дослідження статистичної інформації, даних української та міжнародної статистики, нормативно-правових актах України.

5. Теоретичне та практичне значення результатів дисертаційного дослідження полягає в можливості їх застосування в економічних відносинах, пов'язаних з управлінням капіталізацією агропромислових компаній. Обґрунтований автором алгоритм забезпечення оптимальної структури капіталу може бути використаний у роботі Управління фіскальних ризиків Міністерства фінансів України в частині оцінювання фіскальних ризиків, пов'язаних з діяльністю суб'єктів господарювання державного сектору економіки (довідка №24020-18/В-1743/2045 від 08.11.2023 р.). Запропоноване уточнення поняття «капіталізація» та встановлений вплив індексу промислового виробництва та світових цін на нафту на ринкову вартість агропромислових компаній застосовуються в діяльності Української Асоціації Інвестиційного Бізнесу (довідка №147 від 17.11.2023 р.). Елементи обґрунтованого зв'язку ринкової вартості агропромислових компаній з мікро- та макроекономічними показниками використовуються в роботі ТОВ «Чернігівська індустріальна молочна компанія» (довідка ЧМ 01-06-663 від 13.12.2023 р.). Результати досліджень щодо впливу ВВП, курсу валют та прибутковості діяльності на ринкову вартість компаній будуть використані у фінансовому плануванні ТОВ «Констракшн машинері» (довідка №8 від 24.01.2024 р.). Практичне значення результатів дослідження також підтверджується використанням положень і висновків дисертації у

навчальному процесі кафедри фінансів, банківської справи та страхування НУ «Чернігівська політехніка» при розробці методичних матеріалів, а також під час проведення лекційних та практичних занять з дисциплін «Фінанси підприємств» та «Фінансовий менеджмент» (довідка 202/08-931/ВС від 22.04.2024 р.).

6. Апробація результатів дослідження. Основні результати дисертації було апробовано і схвалено на таких всеукраїнських і міжнародних науково-практичних конференціях: III Міжнародна науково-практична конференція молодих вчених «Фінансові механізми сталого розвитку в умовах сучасних викликів» (м. Київ, 18 березня 2021 року); Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція «Вдосконалення фінансово-кредитного механізму забезпечення інноваційного розвитку аграрного сектору економіки та сільських територій» (м. Дубляни, 20 травня 2021 року); Міжнародна науково-практична конференція «Аграрна політика України в умовах глобальних викликів» (м. Київ, 23-24 вересня 2021 року); 3. XIII INTERNATIONAL FORUM OF FINANCE AND BANKING (Warsaw, November 25-26, 2021); VI International Scientific and Practical Conference «Ukraine, Bulgaria, EU: Economic and Social Development Trends» (Burgas, August 26, 2022).

7. Повнота викладення основних наукових результатів дисертації в публікаціях та особистий внесок у них автора. Результати дисертації опубліковано у 8 наукових працях, з них: 1 стаття – у періодичному науковому виданні іншої держави, що індексується в наукометричній базі Scopus, 3 статті у наукових фахових виданнях України категорії «Б», 4 публікації у матеріалах наукових конференцій.

8. Загальний висновок.

Дисертаційна робота Воробєя Руслана Євгенійовича на тему «*Управління капіталізацією агропромислових компаній*» є оригінальним, самостійним, завершеним науковим дослідженням, що стосується актуальної проблематики і містить оригінальні підходи до розв'язання теоретичних та практичних завдань щодо управління капіталізацією агропромислових компаній.

Основні положення, висновки та рекомендації дисертації містять елементи наукової новизни, є повністю обґрунтовані та аргументовані і отримали необхідну апробацію на науково-практичних конференціях. У публікаціях здобувача знайшли відображення всі положення дисертаційного дослідження. Зміст дисертації відповідає визначеній меті, поставлені здобувачем наукові завдання вирішені повною мірою, мету дослідження досягнуто. Роботу виконано державною мовою.

За актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Воробєя Р. Є. відповідає спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» та вимогам «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 19 травня

2023 р. № 502), наукові публікації здобувача відповідають пункту 8 постанови Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії».

Дисертація Воробєя Р. Є. на тему «Управління капіталізацією агропромислових компаній» може бути рекомендована до захисту у разову спеціалізовану вчену раду.

Головуюча
д.е.н., проф.
«23» квітня 2024 р.

О.М. Парубець

Підпис О.М. Парубець
Відділ зарядкуючого О.М. Парубець
Відділ кадрів Р.Є. Воробєв
20 д.р.